

СЕМЕНЕЦЬ

УДК 657.6

БЕЛІКОВ

Аліна Олександрівна
55557777alina@gmail.comФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ
ПІДПРИЄМСТВА ЩОДО ЗАПАСІВ

Сергій Юрійович

к.е.н., доцент, Харківський
інститут фінансів
Київського національного
торгівельно-економічного
університетуFORMATION OF ENTERPRISE
ACCOUNTING POLICIES FOR
INVENTORIESстудент, Харківський
інститут фінансів
Київського національного
торгівельно-економічного
університету

У статті визначено значення облікової політики підприємства щодо запасів. Реальним інструментом знаходження оптимального варіанту відображення чинників господарської діяльності в системі обліку є облікова політика підприємства. Позначена важливість формування облікової політики підприємства для відображення достовірної звітності. Обґрунтовані завдання і вимоги до організації обліку запасів, які слід враховувати при формуванні та дотриманні облікової політики підприємства. Розглянуті принципи і методи при формуванні облікової політики та її вплив на фактичну величину запасів.

* * *

В статье определено значение учетной политики предприятия по запасам. Реальным инструментом определения оптимального варианта отображения факторов хозяйственной деятельности в системе учета является учетная политика предприятия. Обозначена важность формирования учетной политики предприятия для отображения достоверной отчетности. Обоснованы задачи и требования к организации учета запасов, которые следует учитывать при формировании и соблюдении учетной политики предприятия. Рассмотрены принципы и методы при формировании учетной политики и ее влияние на фактическую величину запасов.

* * *

Introduction. The application of various variations in accounting policies allows us to manipulate both the actual size of inventories and financial indicators, which determines the inequality of financial reporting indicators, the creation of opportunities to void the financial result, the impossibility of an objective calculation of national income in the system of national accounts. This means that it can be a financial management tool. Therefore, the main task of management personnel is the definition of accounting policies that take into account the impact on the enterprise of external and internal factors.

Purpose. The purpose of the research is to find the directions of influence of the elements of accounting policy, namely - its methods and principles, the formation of inventories and financial results, ways of minimizing the subjective factor in choosing the accounting policy of the enterprise.

Results. The value of the company's accounting policy for inventories is determined. The real accounting tool for determining the optimal variant of the mapping of the factors of economic activity in the accounting system is the accounting policy of the enterprise. The importance of formation of the accounting policy of the enterprise for the display of reliable accounting is indicated. The tasks and requirements for the organization of inventory accounting are substantiated, which should be taken into account when forming and maintaining the accounting policy of the enterprise. Principles and methods are considered when forming the accounting policy and its impact on the actual amount of inventories.

Conclusion. The development of accounting policy is an essential accounting procedure, because the accounting policy is a strong tool for modelling the picture of the size of inventories, the financial position of the enterprise in accounting. The choice of specific methods for accounting policy elements determines that the value of inventories, financial results can be changed through valuation methods. In the end, this leads to the fact that the amount of profit is subjective, because it depends on the choice of methods and accounting procedures.

Ключові слова: облікова політика, запаси, фінансовий результат, підприємство

Ключевые слова: учетная политика, запасы, финансовый результат, предприятие

Keywords: accounting policy, inventories, financial result, enterprise

ВСТУП

Впровадження ефективних методів управління і діяльності на підприємствах залежить від різних факторів. Основне місце серед них займає раціональна організація бухгалтерського обліку і аналізу. Саме вона забезпечує обґрунтованість і виваженість прийнятих управлінських рішень шляхом надання достовірної та об'єктивної облікової інформації про доходи, витрати, активи, власний капітал, зобов'язання і фінансовий результат діяльності компанії. Важливо вивчити вплив принципів бухгалтерського обліку на фінансовий результати діяльності підприємства, виділяючи при цьому принцип обачності. Дослідженнями впливу принципу обачності на дані бухгалтерського

обліку займалися такі вчені-економісти: Й. Бетге, Ф. Бутинець, С. Голов, С. Легенчук, В. Мервенецька, О. Петрук, А. Рабошук, М. Шигун та інші. Роботи даних авторів в основному полягають в описі загальної характеристики принципу обачності, лише в деяких відображається вивчення впливу принципу на показники бухгалтерської звітності.

Застосування всіляких варіацій облікової політики дозволяє маніпулювати як фактичною величиною запасів, так і фінансовими показниками, що визначає неспівставність показників фінансової звітності, створення можливостей вуалювання фінансового результату, нездійсненність об'єктивного обчислення національного доходу в системі національних рахунків. Це означає, що вона може бути інструментом управління

фінансовим результатом. Тому основним завданням управлінського персоналу є дефініція такої облікової політики, яка б враховувала вплив на підприємство зовнішніх і внутрішніх факторів.

МЕТА РОБОТИ

Метою дослідження є знаходження напрямків впливу елементів облікової політики, а саме - її методів і принципів, на формування запасів і фінансового результату, шляхів мінімізації суб'єктивного фактора під час вибору облікової політики підприємства.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічною та інформаційною основою роботи є наукові праці, матеріали періодичних видань, ресурси Internet, нормативно-правові акти та Міжнародні стандарти фінансової звітності. При проведенні дослідження використано методи структурно-логічного аналізу, порівняння та узагальнення окремих вимог Міжнародних стандартів фінансової звітності, та українського законодавства.

РЕЗУЛЬТАТИ

Діяльність підприємства характеризується бухгалтерською звітністю, яка в свою чергу формується на основі даних бухгалтерського обліку, що займає в своїй основі ряд основних принципів. Стандарти не є константними, вони коригуються, що пов'язано зі зміною економічних реалій, а також характеру різних облікових показників. У той же час, господарська практика в різних секторах часто змінюється, знаходиться у постійній динаміці, виробляються нові напрямки і цілі галузі економічної діяльності, для яких стандарти ще не розроблені. У цих випадках відображення ряду найважливіших показників бухгалтерського обліку і звітності ґрунтується безпосередньо на принципах бухгалтерського обліку, які служать в кінцевому підсумку певною гарантією інтересів користувачів бухгалтерської звітності. Відображення в бухгалтерському обліку фінансово-господарської діяльності підприємства передбачає необхідність дотримання принципу обачності, який є одним з основних облікових принципів.

У міжнародних стандартах фінансової звітності принцип обачності можна характеризувати наступним чином: укладачі фінансової звітності в реальності змушені рахуватися з невизначеностями, що обов'язково оточують багато обставин і подій, такими, як отримання сумнівних боргів, допустимий термін служби обладнання і машин, величина запасів тощо. Такі невизначеності визнаються за умови розкриття ступеня і характеру їх впливу на сформовану в бухгалтерському обліку інформацію, а також дотримання принципу обачності при складанні фінансових звітів. Відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» обачність – це застосування в бухгалтерському обліку методів оцінки, які повинні запобігати заниженню оцінки зобов'язань та витрат і завищенню оцінки активів і доходів підприємства [9]. Даний принцип знаходить застосування при знаходженні умовних фактів господарської діяльності. Наслідками умовних фактів є або збільшення або зменшення економічних вигод. Збільшення економічних вигод у разі настання або виконання умовного факту госпо-

дарського життя приводить до виникнення умовних активів, а зменшення – до умовних зобов'язань. П(С)БО 11 «Зобов'язання» регламентує умовне (непередбачене) зобов'язання: 1) зобов'язання, що може виникнути внаслідок минулих подій та існування якого буде підтверджено лише тоді, коли відбудеться або не відбудеться одна чи більше невизначених майбутніх подій, над якими підприємство не має повного контролю; або 2) теперішнє зобов'язання, що виникає внаслідок минулих подій, але не визнається, оскільки малоймовірно, що для врегулювання зобов'язання потрібно буде використати ресурси, які втілюють у собі економічні вигоди, або оскільки суму зобов'язання не можна достовірно визначити. С.Ф. Голов зазначає, що принцип обачності «дає змогу уникнути зайвого «оптимізму» під час оцінки в бухгалтерському обліку, тобто зменшити ризик суб'єктивності в умовах застосування облікової оцінки» [3]. Застосування принципу обачності може призводити до певного недоліку – завищення оцінки витрат і зобов'язань та заниження оцінки доходів і активів, що на думку Й. Бетге, призводить до формування в системі бухгалтерського обліку та фінансової звітності скритих резервів [1]. Під час складання фінансової звітності необхідно дотримуватися принципу обачності і правдиво подавати інформацію про діяльність підприємства відповідно до потреб користувачів.

Одним зі справжніх наслідків застосування принципу обачності є створення резервів, також засноване на принципі тимчасової визначеності фактів господарської діяльності. Резервування передбачає реєстрацію витрат, ймовірних для даного або майбутніх звітних періодів, тобто реєстрацію передбачуваних або ймовірних фактів господарського життя. Мета створення певного резерву, в тому числі і по запасах, на наш погляд, полягає в страховці підприємства від майбутніх витрат, мінімізації ризику, визнання обов'язковими майбутніх витрат в поточному звітному періоді. Резерви підвищують фінансову і господарську стійкість підприємства. Відзначимо, що дотримання принципу обачності не допускає створення прихованих резервів, умисного заниження доходів і активів або свідомого завищення витрат і зобов'язань, що призвело б до втрати нейтральності та надійності бухгалтерської звітності. Організація обліку запасів передбачає вирішення низки виробничих завдань підприємства і дотримання основних вимог, що пред'являються до обліку, в тому числі: щодо оцінки таких активів, визнання та відображення їх вартості на рахунках бухгалтерського обліку і в фінансовій звітності. Завдання і основні вимоги, що пред'являються до організації бухгалтерського обліку запасів відображені у табл. 1.

Запаси займають найбільшу частину вартості майна виробничого підприємства, а витрати матеріальних ресурсів в ряді галузей становлять 90 % і більше у собівартості продукції, що вимагає посилення контролю за станом запасів і ефективним їх використанням, робить істотний вплив на фінансові результати, рентабельність підприємства та його фінансове становище.

Завдання і основні вимоги до організації обліку запасів

Критерії обліку	Завдання обліку запасів	Вимоги до обліку запасів
Характеристика критеріїв	<ul style="list-style-type: none"> - формування повної і достовірної інформації про запаси; - забезпечення користувачів необхідною інформацією щодо руху цінностей; - усунення негативних фактів виробничої діяльності підприємства; - пошук внутрішніх резервів зниження собівартості продукції в частині матеріальних витрат з метою забезпечення фінансової стійкості; - прискорення оборотності запасів. 	<ul style="list-style-type: none"> - суцільне, безперервне і повне відображення наявності, надходження і вибуття запасів; - організація кількісного обліку та оцінка запасів; - оперативність і своєчасність бухгалтерського обліку запасів; - достовірність формованої інформації з обліку руху запасів; - порівнянність даних синтетичного обліку інформації аналітичного обліку на початок звітного періоду з надходження, вибуття і залишкам; - відповідність даних складського та бухгалтерського обліку; - порівнянність даних щодо руху запасів в розрізі підрозділів підприємства.

ВИСНОВКИ

Розробка облікової політики є вкрай істотною процедурою обліку, тому що облікова політика є сильним інструментом моделювання величини запасів, фінансового становища підприємства, що відображається в бухгалтерській звітності. Користувачам звітності важливо знати базу вимірювання, яка застосовується при її складанні, так як використовувані оцінки при складанні звітів значно впливають на їх аналіз. А відповідно впливати на управлінські рішення і рішення користувачів звітності. Вибір конкретних методів за елементами облікової політики визначає те, що величину запасів, фінансових результатів можна змінити через методи оцінки. Врешті це призводить до того, що на розмір прибутку діє суб'єктивний характер, тому що він залежить від вибору методів і процедур обліку.

Список використаних джерел

1. Бетге Й. *Балансоведение*. Москва, 2000.
2. Бутинець Ф.Ф. *Теорія бухгалтерського обліку*. Житомир, 2000.
3. Голов С.Ф. *Теорія багатоцільового бухгалтерського обліку*. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2011. № 4. С. 3-13.
4. Легенчук С.Ф. *Розвиток теорії і методології бухгалтерського обліку в умовах постіндустріальної економіки*: автореф. дис. доктора екон. наук. Житомир, 2011.
5. Мєрвєнецька В.Ф. *Щодо розмежування передумов організації облікового процесу, принципів ведення бухгалтерського обліку та принципів складання фінансової звітності*. *Облік і контроль на підприємствах АПК: стан та перспективи розвитку*. Київ, 2008.
6. Петрук О.М. *Регулювання бухгалтерського обліку в Україні: теорія, методологія, практика*. Житомир, 2006.
7. Рабошук А.В. *Принципи, стандарти та професійне судження в бухгалтерському обліку: теоретико-методичний аспект*: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд.

економ. наук. Київ, 2006.

8. Шигун М.М. *Розвиток моделювання системи бухгалтерського обліку: теорія і методологія*. Житомир, 2009.

9. *Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»*, затверджене наказом Міністерства фінансів України № 73 від 07.02.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

References

1. Bethe Y. *Balance studies*. Moscow, 2000 (in Russian).
2. Butynets F.F. *Theory of accounting*. Zhytomyr, 2000 (in Ukrainian).
3. Holov S.F. *Theory of multi-purpose accounting*. *Accounting and auditing*. 2011. № 4. pp. 3-13 (in Ukrainian).
4. Lehenchuk S.F. *Development of the theory and methodology of accounting in a post-industrial economy: author's abstract*. *dis doctor of economics sciences*. Zhytomyr, 2011 (in Ukrainian).
5. Mervynetska V.F. *As to the delineation of the preconditions of the organization of the accounting process, the principles of accounting and the principles of preparing financial statements*. *Accounting and control at the agroindustrial complexes: state and development prospects*. Kyiv, 2008 (in Ukrainian).
6. Petruk O.M. *Regulation of accounting in Ukraine: theory, methodology, practice*. Zhytomyr, 2006 (in Ukrainian).
7. Raboshuk A.V. *Principles, standards and professional judgment in accounting: theoretical and methodical aspect: author's abstract*. *dis for obtaining sciences degree Candidate economist sciences*. Kyiv, 2006 (in Ukrainian).
8. Shyhun M.M. *Development of the modeling of the accounting system: theory and methodology*. Zhytomyr, 2009 (in Ukrainian).
9. *National Accounting Standard 1 "General Requirements for Financial Statements"*, approved by the order of the Ministry of Finance of Ukraine № 73 of 07.02.2013. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (in Ukrainian).